

Høringsnotat om udkast til Strategi for affaldsforebyggelse

Høringen

Udkast til Strategi for affaldsforebyggelse 2015-2027 blev sendt i høring til 156 interessenter samt kommunerne og regionerne den 4. februar 2015 med svarfrist den 7. april 2015.

Den 17. marts 2015 holdt Miljøstyrelsen høringsmøde om udkastet til Strategi for affaldsforebyggelse.

I forbindelse med høringen er der indkommet svar fra 41 parter, hvoraf de 4 ingen bemærkninger havde (Advokatsamfundet, Aalborg Universitet, Datatilsynet og Rigsrevisionen). Miljøstyrelsen takker for de mange høringssvar med kommentarer og konkrete forslag.

Sammenfatning

Overordnet viser høringssvarene en stor opbakning til udkast til Strategi for affaldsforebyggelse (heriblandt TMF KK, Region Midtjylland, Dansk Byggeri, AffaldPlus, ARI, AVV, DE, KL, DAF, DAKOFA, L&F, FEHA, IDA m.fl.). Der kvitteres for det store fokus, som regeringen med strategien kaster på affaldsforebyggelse. Og der støttes generelt op om et øget fokus på affaldsforebyggelse, ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi. Flere høringssvar bakker op om strategiens målsætninger, kommende partnerskaber og virksomhedsinvolvering.

Høringssvarene giver anledning til fire ændringer i Strategi for affaldsforebyggelse:

- *En tydeliggørelse på side 13 vedr. ideen fra interessentinddragelsen om at skabe netværk, der kan koble primærproducenter af frugt og grønt med relevante forretningspartnere for at reducere madspild.*
- *En tilføjelse på side 26 vedr. eksempler på initiativer, hvor borgerne kan deltage aktivt i indsatsen mod madspild.*
- *En tilføjelse side på 36 om, at miljømærkede tekstiler indeholder en vis andel af genanvendte fibre inden for de materialetyper, hvor det er teknisk muligt.*
- *Et nyt eksempel side på 39: Frelsens Hær modtager hvert år mellem 7.000 – 8.000 tons tøj til genbrug.*

Miljøstyrelsen vil desuden på baggrund af nye offentliggjorte affaldsdata ændre affaldsmængden for husholdninger fra 670 kg til 747 kg pr. indbygger om året på side 21 samt i den tilhørende fodnote.

En række høringssvar foreslår forskellige økonomiske virkemidler for at styrke incitamentet til at forebygge affald (ARI, DN, DAKOFA, DØR, TMF KK og IDA). MST er enig i, at økonomiske virkemidler kan skabe incitament til at forebygge affald. Der er i Danmark allerede i dag en række økonomiske virkemidler i brug,

fx afgift på bæreposer, afgift på forbrænding og deponering af affald, og pantordninger for flasker og dåser til drikkevarer. Generelt er der en række udfordringer ved at indføre de foreslåede nye økonomiske virkemidler: Konkurrenceforvridning, krav om statsstøttegodkendelse i EU-kommissionen, begrænset effekt og høje omkostninger til bl.a. administration.

På den baggrund er der ikke på nuværende tidspunkt planer om at indføre nye økonomiske virkemidler, der kan bidrage til affaldsforebyggelse. Med strategien ønsker regeringen at understøtte virksomhedernes og forbrugernes indsats for at minimere spild og undgå affald.

I dette notat gennemgås og kommenteres de 37 hørings svar, der indeholdt kommentarer til udkast til Strategi for affaldsforebyggelse. Det drejer sig om svar fra følgende parter:

Kommuner/kommunale organisationer/regioner

Favrskov Kommune, Kommunernes Landsforening (KL), Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune (TMF KK), Region Midtjylland.

Øvrige

AffaldPlus, Affalds- og Ressourceindustrien (ARI), Affaldsselskabet Vendsyssel Vest I/S (AVV), Branchen ForbrugerElektronik (BFE), ChoraConnection, Danmarks Naturfredningsforening (DN), Dansk Affaldsforening (DAF), Dansk Byggeri, Dansk Erhverv (DE), Dansk Industri (DI), Dansk Kompetencecenter for Affald (DAKOFAs Netværk for Kommunale Anliggender, herefter DAKOFA), Dansk Producentansvar-System (DPA-System), Dansk Transport og Logistik (DTL), Det Økologiske Råd (DØR), Elretur, Esther Kristensen, European Recycling Platform Danmark (ERP), Foreningen af Producenter og Importører af Elektriske Husholdningsapparater (FEHA), FødevareBanken, Henning Larsen Architects (HL), HORESTA, Ingeniørforeningen (IDA), Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation (ISOBRO), IT-B Branchen (ITB), Landbrug & Fødevarer (L&F), Miljømærkning Danmark, NIRAS, Plastindustrien, Re-bag, Røde Kors, Stop Spild af Mad, Teknologisk Institut (TI) og Ulandshjælp fra Folk til Folk (UFF).

Høringsnotatets opbygning

Nedenstående gennemgang koncentrerer sig om de vigtigste faglige kritikpunkter, der rejses med henblik på at vurdere behovet for ændringer i Strategi for affaldsforebyggelse. Derimod refereres kun i enkelte tilfælde konstaterende eller bifaldende hørings svar. Der er endvidere en række hørings svar, der vedrører bemærkninger om affaldshåndtering og genanvendelse. Disse behandles ikke i nærværende notat med undtagelse af enkelte tilfælde. DØR har bemærket, at man generelt tilslutter sig DNs hørings svar. Dette er ikke gentaget ved hver omtale af DNs bemærkninger i det følgende. Samtlige hørings svar er i deres fulde udstrækning tilgængelige via Miljøstyrelsens hjemmeside. Hørings svarene gennemgås i dette notat ud fra de emner, som kommentarerne vedrører efter følgende indholdsoversigt:

1: Generelle bemærkninger	5: Bygge og anlæg
2: Omstilling i danske virksomheder	6: Tøj og tekstiler
3: Grønt forbrug	7: Elektronik
4: Mindre madspild	8: Emballage
	9: Bilag 2

Kapitel 1: Generelle bemærkninger til udkast til Strategi for affaldsforebyggelse

Kommunernes rolle

En række parter fremhæver, at kommunerne kan og bør spille en større rolle i forhold til affaldsforebyggelse, og der er en række konkrete forslag hertil, herunder fra KL, DAKOFA, DAF, AVV, KL, AffaldPlus og ChoraConnection mener, at der mangler en klar markering af kommunale aktiviteter og den aktive rolle, kommunerne og affaldsselskaberne efter deres opfattelse bør spille med hensyn til affaldsforebyggelse og genbrug, herunder at denne indsats bør kunne finansieres af affaldsgebyrer. HORESTA mener, at affaldssortering skal kunne betale sig, og at der skal findes en sorteringsløsning, som er ens for hele landet. DI og DTL mener, at kommunernes anvisningsret skal ophæves, således at virksomhederne kan tilbyde løsninger også på dette område, og DN mener, at kommunernes monopol på behandling af husholdningsaffald skal fjernes, og forbrændingskapaciteten reduceres markant.

AffaldPlus, KL og DAF efterlyser en kortlægning af muligheder og barrierer for kommunernes affaldsforebyggende aktiviteter, og KL og DAF opfordrer MST til at indgå i dialog herom. AVV, DAF og DE efterlyser en kobling mellem de systemer, der udvikles til at øge genanvendelsen, og de systemer, der skal fremme forebyggelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Strategi for affaldsforebyggelse lægger ikke umiddelbart op til en ændring af de reguleringsmæssige rammer for håndteringen af såvel husholdningernes som virksomhedernes affald, da dette adresseres i regeringens Ressourcestrategi for affaldshåndtering. Det genanvendelige affald fra virksomhederne vil således fortsat være underlagt et nationalt krav om kildesortering og genanvendelse, mens husholdningernes affald vil blive indsamlet via lokalt fastsatte kommunale affaldsordninger.

Kommunerne kan informere om forebyggelse i forbindelse med information om de affaldsordninger, som kommunerne stiller til rådighed for husholdningerne, jf. høringsnotatet til affaldsbekendtgørelse nr. 1473/2009 vedrørende genanvendeligt erhvervsaffald, samt etablere byttehjørner på genbrugspladserne. Kommunerne kan også oplyse om variationen i priserne ved forskellige afhentningsløsninger med det dobbelte formål at yde god oplysning om ordningerne og implicit tilskynde til affaldsminimering. Affaldsgebyrerne, som opkræves af kommunerne, kan alene bruges på genanvendelse, forbrænding og deponering. De kan ikke bruges på forebyggelsesaktiviteter i form af fx genbrugsbutikker. I det omfang kommunalfuldmagten gør det muligt for kommunerne at etablere og drive affaldsforebyggelsesaktiviteter, skal disse således skattefinansieres.

For så vidt angår affald til forbrænding drøftes dette aktuelt i en arbejdsgruppe mellem KL og regeringen i forlængelse af aftale om kommunernes økonomi for 2015.

Det vil i forbindelse med gennemførelsen af strategien blive vurderet, om der er behov for en undersøgelse af muligheder og barrierer for de aktiviteter, som der måtte blive peget på mest hensigtsmæssigt kunne varetages af kommunerne. MST indgår gerne i en dialog herom med relevante parter.

Vedrørende koblingen til Ressourcestrategi for affaldshåndtering bemærker MST, at Strategi for affaldsforebyggelse naturligvis bør inddrages i kommunernes vurdering af, hvilke typer af løsninger de skal etablere i forbindelse med indsamling af husholdningernes genanvendelige affald, således at kommunerne på denne måde kan bidrage til at husholdningerne mindsker mængderne af affald. Der bør derfor i kommunerne være fokus på fleksible løsninger, der er solide over for mængden af affald til sortering.

Økonomiske incitamerter og virkemidler

I en række høringssvar anføres, at strategien skal inddrage økonomiske incitamerter. ARI opfordrer til mere fokus på økonomiske incitamerter og virkemidler, der sikrer, at markedet vil drive omstillingen.

DN, DAKOFA og DØR efterlyser afgifter, som kan fremme et ressourceeffektivt samfund. Fx ønsker DØR en erstatning for vægtbaseret emballageafgift samt afgifter på farlige kemikalier som en forløber for, at man senere får et forbud igennem i EU. Fx foreslår DN en omlægning af afgiftssystemet så det er baseret på en materialetilgang i produktets livscyklus. DN anbefaler endvidere, at tekstiler, der er produceret af bomuld, som ikke er miljømærket eller af økologisk bomuld, pålægges en materialeafgift.

DØR og TMF KK foreslår momsfri reparationer, og TMF KK har yderligere et forslag om enhedsmoms i stedet for moms baseret på pris.

DN og IDA foreslår pantordninger inden for bl.a. elektronikområdet. DN foreslår konkret en pantordning på fx mobiltelefoner, håndholdte spillekonsoller og sparepærer, samt at pantordninger ikke skal ses isoleret, men også som understøttende i forhold til omstillingen fra ejerskab til leasing.

DØR foreslår desuden en tilskudsmodel i stil med den tidligere bolig-job-ordning målrettet mod reparation, som fx kunne finansieres via afgift på særligt farlige kemikalier.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er enig i, at økonomiske virkemidler kan skabe incitament til at forebygge affald. Der er i Danmark allerede i dag en række økonomiske virkemidler i brug, fx afgift på bæreposer, afgift på forbrænding og deponering af affald, og pantordninger for flasker og dåser til drikkevarer, hvilket også fremgår af strategien.

Generelt er der en række udfordringer ved at indføre nationale afgifter (fx på farlige kemikalier og ressourcer). For at undgå en konkurrencevridende effekt skal afgiften gælde i hele EU, hvilket kræver enstemmighed blandt EU's medlemslande, og det vurderes at være særdeles vanskeligt. Erfaringerne viser, at det kan være svært at balancere de administrative hensyn, afgrænsning af den afgiftspligtige mængde og hensynet til EU-retten. Differentiering af en national afgift, fx på grund af miljømærkning eller afgrænsning af den afgiftspligtige mængde, vil kræve statsstøttegodkendelse i EU-kommissionen.

Miljøstyrelsens umiddelbare vurdering er, at reduceret moms på reparationer sandsynligvis kun vil have en begrænset effekt og kun for dyrere produkter med lang levetid. Det skyldes fx de forholdsvis høje lønninger i Danmark. Den nedsatte moms må formodes også at vedrøre reparationer, der alligevel var blevet udført. Det vurderes derfor generelt, at en nedsat moms er et ineffektivt

virkemiddel og er en meget dyr måde at opnå de ønskede miljøeffekter. Endvidere lægger EU reglerne begrænsninger for, hvordan eventuelle nedsatte momssatser kan indrettes. I det danske momssystem anvendes der overordnet set ikke nedsat moms, da der er en række væsentlige fordele ved, at alle varer og ydelser pålægges den samme momssats. Det er blandt andet lettere at administrere for både myndigheder og erhvervslivet. Det er derfor hensigtsmæssigt at bevare momsens generelle karakter.

Miljøstyrelsens umiddelbare vurdering er ligeledes, at fradragsordningerne for reparationer sandsynligvis kun vil have en begrænset effekt – dog en anelse større effekt end momsreduktion, da det økonomiske incitament er stærkere. Det gælder fortsat, at effekten hovedsageligt vil være for dyrere produkter med lang levetid.

Pant har vist sig at være et effektivt middel til at indsamle engangsemballager i Danmark. Pantordninger indeholder dog også mange udfordringer herunder væsentlige administrative omkostninger, som skal stå mål med den miljøeffekt, der opnås. Ordningen skal være robust i forhold til at undgå snyd. Produkterne har en lang omsætningstid sammenlignet med emballage til drikkevarer. Det betyder bl.a., at det vil have en lang tidshorizont før en ordning vil føre til større indsamling ved at give det rette incitament til borgeren. MST bemærker, at det allerede er muligt for elektronikprodukter at indføre deres eget pantsystem, såfremt de vurderer det relevant i forhold til fx at understøtte en cirkulær forretningsmodel.

Samlet er der således ikke på nuværende tidspunkt planer om at indføre nye økonomiske virkemidler, der kan bidrage til affaldsforebyggelse. Med strategien ønsker regeringen at understøtte virksomhedernes og forbrugernes indsats for at minimere spild og undgå affald. Miljøstyrelsen følger løbende de faglige diskussioner vedr. økonomiske virkemidler, der kan bidrage til affaldsforebyggelse. I øvrigt skal det bemærkes, at strategiens initiativ nr. 53 vedr. partnerskabet "giv dit tøj længere levetid" bl.a. kan undersøge mulighederne for retursystemer og pantordninger.

DN, TMF KK og DØR foreslår længere garantiperiode/reklamationsret med henblik på at fremme reparation af fx elektronik og dermed forlænge produkters levetid. DØR foreslår desuden krav til producenterne om at stille reservedele til rådighed i en vis årrække.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Hvad angår udvidelse af garantiperioden og krav til producenterne om at stille reservedele til rådighed, er det MSTs vurdering, at dette arbejde mest hensigtsmæssigt skal ske på EU-niveau, herunder i forhold til den kommende reviderede cirkulære økonomipakke.

Finansiering

Region Midtjylland mener, at de forskellige støtteordninger skal puljes, og at deres karakter af midlertidighed bør ophæves, så der er permanente finansieringsmuligheder.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST har noteret sig Region Midtjyllands ønsker til finansiering.

Målsætninger og indikatorer

I en række høringsvar anføres, at der mangler kvantitative målsætninger, det gælder TMF KK, KL, DN og NIRAS. ChoraConnection savner overordnede mål for ressourceeffektivisering og fremhæver, at nogle lande har fastsat kvantitative mål for affaldsforebyggelse. ARI har forståelse for, at der ikke er fastsat kvantitative mål, men mener, at det kan være et problem i forhold til evalueringen af strategiens effekter.

KL mener, at strategiens målsætninger er mere overordnede end forudsat i direktivets artikel 29. Esther Kristensen har på høringsmødet fået den opfattelse, at MST ikke mener, at affaldsforebyggelsesstrategien skal indeholde målsætninger. Hun spørger derfor til, hvorfor strategien ikke skal leve op til direktivets krav, og hvorfor der ikke er fastsat mål. Hun foreslår at indføre nationale reduktionskrav.

AffaldsPlus efterlyser initiativer til en national monitorering af direkte genbrug. DE foreslår, at der opstilles forebyggelsesmål, der måler på forebyggelse i kommunale institutioner.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Strategi for affaldsforebyggelse indeholder overordnede målsætninger/mål ("objectives"), som er et krav i direktivet (§ 29 stk. 2). Disse fremgår af de enkelte afsnit, hvor alle målsætninger er markeret som fed tekst. Det er korrekt, at Danmark i lighed med en række andre lande¹ har valgt ikke at fastsætte kvantitative mål ("targets"). Der er ikke krav i direktivet om at fastsætte sådanne mål (§ 29 stk. 3). Årsagen til, at Danmark ikke på nuværende tidspunkt har fastsat kvantitative mål, er især, at der internationalt mangler viden om de miljømæssige og samfundsøkonomiske konsekvenser af de enkelte virkemidler til affaldsforebyggelse. Dertil kommer, at der fortsat er behov for bedre data og udvikling af bedre indikatorer til at måle affaldsforebyggelse.

Med hensyn til evaluering indeholder strategien indikatorer for alle strategiens områder med undtagelse af elektronik, og det vil derfor være muligt at følge udviklingen i forhold til affaldsforebyggelse på baggrund af indikatorerne og evaluere strategien.

Miljøstyrelsen er enig i, at det er relevant at kunne følge udviklingen i direkte genbrug, herunder kan det være en mulighed at se på udvalgte sektorer som eksempler. Det er dog ikke uden udfordringer at lave en sådan datafangst, da der skal etableres et nyt indberetningsregime, eftersom der ikke er tale om monitorering af affaldsstrømme, men af varestrømme. Det vil være oplagt at drøfte denne problematik i de partnerskaber, som igangsættes under de forskellige indsatsområders, da der vil være forskellige udfordringer og ønsker til at kunne monitorere genbrug. Med hensyn til elektronik og elektronikaffald indgår det i initiativ nr. 61 at komme med forslag til målepunkter for genbrug af elektronik og forberedelse med henblik på genbrug.

Partnerskaber

Plastindustrien ser gerne, at det i højere grad er specificeret, hvilke problemstillinger der skal arbejdes med inden for partnerskaberne. DE mener, at indsatsen bliver uigennemsigtig, da mange af strategiens initiativer skal gennemføres i regi af partnerskaber, og det medfører desuden, at kun relativt få

¹ EEA Report No 9/2014 <http://www.eea.europa.eu/publications/waste-prevention-in-europe-2014>

danske virksomheder med ressourcer i orden kan være med. DAF opfordrer til, at kommunerne og affaldsselskaberne inddrages i partnerskaberne.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST igangsætter partnerskaberne, men det er i høj grad parterne, der skal være medbestemmende om, hvilke problemstillinger der skal adresseres. Derfor er det ikke i strategien på forhånd specificeret, hvilke problemstillinger partnerskaberne skal beskæftige sig med. MST ser det som en fordel, at parterne skal være medbestemmende, da de til dagligt arbejder med problemstillingerne i de enkelte led i værdikæderne. MST skal endvidere bemærke, at der inviteres repræsentanter for alle relevante parter, herunder virksomheder, kommuner eller kommunale organisationer til at deltage i partnerskaber.

Kvaliteten af data på affaldsområdet

DE mener, at datakvaliteten er lav primært i forhold til data offentliggjort i marts 2015 om affaldsproduktion og genanvendelse i kommunerne. DE mener, at det vanskeliggør vurdering og justering af indsatsen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er enig i, at god datakvalitet er vigtig for at kunne vurdere og justere Ressourcestrategi for affaldshåndtering. Derfor er der også sket en løbende forbedring af kvaliteten af MST's affaldsdatasystem. Denne indsats vil blive fortsat i de kommende år.

De data, som MST har offentliggjort på sin hjemmeside i marts 2015, er rådata. Der står udtrykkeligt på hjemmesiden: "Data på denne side er rådata. Ved udarbejdelse af den årlige affaldsstatistik sker der en bearbejdning af data til brug for affaldsstatistikken". Endvidere bliver de offentliggjorte rådata løbende opdateret, når nye indberetninger er foretaget, eller indberetningsfejl er blevet opdaget. De offentliggjorte data er i øjeblikket som udgangspunkt mere pålidelige, når de præsenteres på nationalt niveau sammenholdt med en præsentation på kommunalt niveau. På hjemmesiden gennemgås de typiske fejlkilder. MST fanger flere og flere af de foretagne indberetningsfejl - ofte efter en konstruktiv dialog med indberetterne. MST har valgt i 2015 at offentliggøre mange af rådataene i håb om, at dette kan medvirke til yderligere kvalitetssikring i samarbejde med aktørerne.

Affaldsfremskrivninger

DE er uenig i konklusionerne i MST's rapport (FRIDA) fra marts 2015 om fremtidige affaldsmængder frem til 2020. DE hævder, at rapporten konkluderer, at der sker "et fald i husholdningsaffaldet og en stigning af industriaffaldet".

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er uenig i DE's opfattelse af konklusionerne i rapporten om fremtidige affaldsmængder. Rapporten viser, at der sker en afkobling af affaldsproduktionen i forhold til den forventede økonomiske vækst i perioden 2012 til 2030. Endvidere viser fremskrivningen en moderat vækst i husholdningernes affaldsgenerering, men et fald i mængden af "dagrenovation" (det vil sige blandet affald), når målsætningerne i regeringens Ressourcestrategi for affaldshåndtering bliver opfyldt. Faldet i mængden af dagrenovation skyldes, at mere affald vil blive udsortet til genanvendelse af husholdningerne. Rapporten viser desuden en stigning i den samlede mængde affald fra erhverv. Stigningen skyldes især en betydelig stigning i mængden af byggeaffald, der har sammenhæng med den forventede vækst i bygge- og anlægsaktiviteten i de kommende år.

Øvrigt

Miljømærkning Danmark mener, at Nordisk Ministerråds mål og principper for det nordiske miljømærke kan nævnes i strategien under miljøregler, der understøtter affaldsforebyggelse.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Nordisk Ministerråds mål og principper for miljømærker er allerede en del af MBL § 8 og er på denne måde nævnt i det pågældende afsnit i strategien.

Plastindustrien mener ikke, at begreberne grønne varer, grøn omstilling og cirkulær økonomi er nærmere defineret og påpeger risikoen for "green wash" af produkter.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er meget opmærksom på at undgå "green washing", men mener i øvrigt, at begrebet 'grøn omstilling' er et almindeligt anvendt begreb, som fx bliver anvendt i det nuværende regeringsgrundlag. Det gælder ligeledes 'cirkulær økonomi', og dette er forklaret i strategien side 12. I strategien side 17 er anvendt begrebet 'grønne varer', der er defineret specifikt i Danmarks Statistiks rapport, som der også henvises til.

NIRAS mener, at sammenhængen til regeringens Ressourcestrategi for affaldshåndtering og regeringens målsætning om et fossilfrit samfund i 2050 bør tydeliggøres. ChoraConnection mener, at strategien bør kobles eller koordineres med beslægtede regeringsinitiativer, fx bioøkonomi arbejdet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er opmærksom på, at der ved alle nye regeringsstrategier skal koordineres løbende med andre regeringsinitiativer, og dette er også sket i forbindelse med denne strategis udarbejdelse. Endvidere er det MSTs opfattelse, at der er en klar sammenhæng mellem regeringens Ressourcestrategi for affaldshåndtering og Strategi for affaldsforebyggelse – Danmark uden affald I og II.

KL mener, at det er uklart, hvorfor strategien ikke skal miljøvurderes.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST har vurderet, at det ikke er nødvendigt at foretage en miljøvurdering af strategien efter reglerne i miljøvurderingsloven. Det skyldes, at strategien ikke fastlægger rammer for fremtidige anlæg eller arealanvendelse.

Kapitel 2: Omstilling i danske virksomheder – effektiv brug af materialer

Generelle bemærkninger

IDA er bekymret for, hvordan alle de virksomhedsrettede initiativer bliver koordineret, og synergien udnyttes. IDA foreslår et "Panel for Cirkulær omstilling". Panelet skulle løbende følge udviklingen, fastholde Folketinget på indikatorerne samt arbejde med den internationale dimension, fx produktstandarder og EU-direktiver.

HORESTA er positiv overfor rådgivnings- og støtteordninger, men det skal gøres mere konkret, hvordan servicebranchen får adgang til midlerne, og der skal især fokuseres på løsninger for SMV'er. DE anerkender, at der er initiativer for mindre

virksomheder, men påpeger, at mange mindre virksomheder ikke reagerer, før der er en klar efterspørgsel.

Plastindustrien ønsker konkretisering af initiativerne vedrørende fremme af grøn omstilling, som er nævnt i strategien, så de i højere grad fokuserer på at skabe vækst og øget indtjening.

DN fremhæver, at strategiens initiativer understøtter virksomheder, som i forvejen er interesserede, men at der mangler indsats for virksomheder, der ikke frivilligt vil arbejde med en bæredygtig omstilling.

Region Midtjylland fremhæver behovet for nye forretningsmodeller, der både går på tværs og langs af værdikæder. Region Midtjylland foreslår, at regionerne kunne etablere værdiskabende samarbejder om nul affaldsløsninger for udvalgte temaer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Initiativerne for virksomhedsområdet koordineres løbende mellem de forskellige relevante ministerier. MST mener, at man kan nå betydelige resultater ad frivillighedens vej fremfor at tvinge virksomheder til at arbejde med ressourceeffektivitet. I flere af initiativerne er der også fokus på at nå ud til virksomheder, som ikke hidtil har været involveret i initiativer, fx i forbindelse med Rethink Resources og Grønt Iværksætterhus. En lang række af de nævnte initiativer har fokus på at skabe vækst og indtjening og indgår som initiativer i regeringens vækstpakker.

Mange af initiativerne har fokus på SMVer, og MST vil gerne samarbejde med HORESTA og DE om, hvordan indsatsen bedre kan formidles til servicevirksomhederne og mindre virksomheder.

MST er enig med Region Midtjylland i behovet for nye forretningsmodeller og nye samarbejder på langs og tværs af værdikæder. Dette er også en del af udgangspunktet for de partnerskaber, der igangsættes med strategien.

Task force om ressourceeffektivitet

DI har store forhåbninger til task forcen for øget ressourceeffektivitet og bidrager gerne med eksempler og cases fra medlemskredsen. Region Midtjylland anbefaler, at task forcen arbejder med barrierer, der opstår, når de virksomheder, der går ind som mellemlid, skal have adgang til brugte produkter. DE anbefaler, at task forcen også involverer Fødevarer- og Skatteministeriet, da fødevarer- og skatteregler også kan være en barriere for ressourceeffektivitet. ChoraConnection savner konkrete forslag til, hvordan opgaven skal gribes an af task forcen.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Erhvervs- og vækstministeriet og Miljøministeriet, som er ansvarlige for task forcen, vil meget gerne samarbejde med DI og andre om cases. Task forcen ser gerne nærmere på de problemstillinger, som Region Midtjylland og DE rejser. Task forcen arbejder pt. med at afdække barrierer via en større kvalitativ analyse af reguleringsmæssige barrierer for danske virksomheders ressourceeffektivitet og forsøger også at afdække potentialer for miljø og økonomi for disse barrierer. Task forcen vil tage kontakt med de ovennævnte interessenter for at få uddybet cases og få input til reguleringsmæssige barrierer, der hæmmer virksomhedernes ressourceeffektivitet. Yderligere information om task forcens arbejde kan findes på hjemmesiden

<http://groenomstilling.erhvervsstyrelsen.dk/ressourceeffektivitet>.

Tilsyn

KL mener, at kommunerne besidder et godt lokalkendskab til virksomhederne, og at dette kan udnyttes bedre end i dag. KL vil gerne i dialog om, hvordan der kan tilføres de nødvendige ressourcer til tilsynsmyndighederne med henblik på at øge kommunernes viden om ressourceeffektivitet og hermed nyttiggøre denne viden i kommunernes tilsynsindsats.

DI er enig i, at affaldsminimering er et effektivt virkemiddel til at forebygge dannelse af affald hos virksomheder, men DI mener ikke, at affaldsforebyggelse naturligt kan varetages af tilsynsmyndighederne, idet tilsynsmyndighederne ikke har tilstrækkelig viden herom. DI konstaterer, at affaldsforebyggelse ikke kan gebyrfinansieres og opfordrer til, at initiativ 16 omformuleres, således at tilsynsmyndighedens rolle fjernes.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Af initiativ nr. 16 fremgår det, at tilsynsmyndighedernes viden ønskes styrket gennem kampagnemateriale om ressourceeffektivitet.

MST har allerede i tæt dialog med bl.a. KL udviklet materiale om affaldsforebyggelse, som kommunerne frivilligt kan anvende i en af de to tilsynskampanjer, som kommunerne skal gennemføre hvert år, jf. miljøtilsynsbekendtgørelsen.

MST er enig med DI, at dialog og inspiration om ikke-regulerede emner ikke medregnes i opgørelse af brugerbetaling for fx kampagnetilsyn, medmindre det er en integreret og nødvendig del af en godkendelses- eller tilsynsopgave. Dog kan myndighederne, hvis de på et kampagnetilsyn konstaterer overtrædelser af gældende regler, opkræve brugerbetaling for den tid, som medgår til at håndhæve disse. Efter aftale med DI vil der ske en præcisering af dette budskab i kampagnematerialet.

Øvrigt

NIRAS ønsker industriel symbiose nævnt og fremhævet som et virkemiddel. Endvidere anbefaler NIRAS, at der i strategien indsættes et afsnit om vægtoptimering af industrielle produkter, LEAN produktion og OEE – Overall Equipment Efficiency.

Miljømærkning Danmark påpeger, at indsatsen med miljømærker især vil kunne gavne Partnerskab for substitution af skadelig kemi. Endvidere ønsker Miljømærkning Danmark under afsnittet om opbygning af viden og gode eksempler (side 19) nævnt, at virksomhedernes erfaringer med miljømærker kan formidles via partnerskaber og netværk.

L&F opfordrer til varsomhed med anvendelsen af nationale frivillige aftaler på EU-regulerede områder, da det kan belaste virksomhedernes konkurrenceevne.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er opmærksom på, at der er mange metoder til at øge ressourceeffektiviteten på. MST mener dog, at industriel symbiose primært er et virkemiddel for at øge genanvendelsen. MST anerkender miljømærkernes betydning som gode eksempler, der kan formidles gennem partnerskaber. Det vil være et emne, som kan inddrages i arbejdet med de kommende partnerskaber, der er nævnt i strategien. MST tager L&F's

bemærkning om frivillige aftaler til efterretning og er opmærksom på reglerne på konkurrenceområdet herom.

Kapitel 3: Grønt forbrug – indkøb med omtanke

Offentlige grønne indkøb

Flere høringspartnere herunder TMF KK, Region Midtjylland, IDA og HORESTA understreger vigtigheden af offentligt grønne indkøb som en drivkraft til at understøtte affaldsforebyggelse. HORESTA mener, at det offentlige skal gå foran og i mindre grad skal lade sig styre af prisen. DE mener ikke, at initiativerne er effektive, da de ikke stimulerer til grønt forbrug via incitamenter, der gør det økonomisk attraktivt at vælge grønt.

Miljømærkning Danmark foreslår, at der igangsættes et initiativ, som kan vejlede om de muligheder, som det nye udbudsdirektiv og den kommende udbudslov giver den offentlige sektor for at efterspørge miljømærkede produkter. Miljømærkning Danmark vil gerne påtage sig opgaven og vil gerne i dialog med MST herom.

IDA fremhæver, at initiativerne i strategien vil blive styrket, hvis der sikres en fortsættelse af Forum for Bæredygtige Indkøb efter 2015 og igangsættelse af en mere systematisk uddannelse af indkøberne.

DAKOFA ønsker, at strategien som minimum opstiller et krav om, at staten skal tilstræbe en given andel grønt nybyggeri og en given andel grønne indkøb. Kommuner og regioner skal opfordres til at nå samme mål som staten.

DN ønsker, at der stilles krav i offentlige indkøb til, at produkter kan adskilles, repareres og opgraderes, samt krav til uønskede kemikalier. Desuden ønsker DN krav om grønne indkøb af bygge- og anlægsarbejder. KL påpeger, at der er et potentiale for at indarbejde cirkulære indkøbsmodeller i offentlige indkøb af elektronik.

DØR mener, der er brug for stærkere instrumenter for at fremme grønne offentlige indkøb og henviser til anbefalingerne fra Erhvervspanel for grøn omstilling fra 2012, herunder at anvende totalomkostninger (TCO) samt oprette en fond til at yde økonomisk støtte.

TMF KK anbefaler, at TCO-værktøjet i højere grad tager højde for genanvendelse og affaldshåndtering. Endvidere, at der arbejdes for at få flere tilbudsgivere på markedet, herunder især indsatser rettet mod, hvordan SMV'er kan arbejde enkelt intelligent og skabe positive resultater med miljøledelse. Endelig foreslår TMF KK, at MST etablerer en "genbrugscentral" med formidling af brugt kontorinventar fra offentlige institutioner.

Region Midtjylland anbefaler at koble udvikling af nye forretningsmodeller og krav til efterspørgsel f.eks. ved incitamenter til stimulering af leasing og indgåelse af produkt service aftaler og krav om at produkter skal kunne skilles ad. Region Midtjylland peger på et behov for en anderledes tilgang til udbud og indkøb, hvis leasing af produkter skal fremmes. Endvidere anbefaler Region Midtjylland at inddrage erfaringer fra Malmø for at fremme funktionsudbud.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST har igangsat en dialog med Miljømærkning Danmark om, hvordan der kan vejledes om mulighederne i den nye udbudslov.

MST er meget opmærksom på at sikre en fortsættelse af Forum for Bæredygtige indkøb og udvikling af mere langsigtet kompetenceopbygning indenfor grønne indkøb.

I forhold til grønne indkøb i staten, så fastslås det i regeringens Strategi for intelligent offentligt indkøb, at regeringen vil arbejde for en grøn profil i det statslige indkøb, herunder at indkøbet indeholder miljøkrav med afsæt i EU's kernekriterier for grønne offentlige indkøb eller tilsvarende nationale vejledninger. Regeringen har specifikt fastsat, at der skal indkøbes dokumenterbart bæredygtigt træ og træbaserede produkter i staten. Desuden opfordrer regeringen i strategien alle offentlige organisationer til generelt at understøtte den grønne omstilling ved at stille miljø- og energikrav i offentlige udbud, og der opstilles en række initiativer til fremme heraf.

MST finder det oplagt at sætte fokus på krav til reparation, adskillelse af produkter mv. i offentlige indkøb. Miljømærkekriterierne for fx elektroniske produkter indeholder allerede relevante krav om reparationsmuligheder, opgraderingsmuligheder og let adskillelse i forbindelse med genanvendelse. For andre produktområder findes der ligeledes et eller flere lignende krav. Den kommende udbudslov vil gøre det lettere at anvende miljømærker i offentlige indkøb.

MST har gennem det seneste år sat fokus på vidensopbygning indenfor cirkulære indkøbsmodeller. I Forum for Bæredygtige Indkøb var det et tema på årskonferencen i 2014, og i 2015 er der nedsat en temagrube, der sætter fokus på emnet. Som nævnt i strategien vil MST i løbet af 2016 i forbindelse med et EU-projekt udarbejde en guide om, hvordan offentlige indkøb kan anvendes til at understøtte en cirkulær økonomi og forebygge affald.

Fremme af leasing i forbindelse med offentlige indkøb hører sammen med øget fokus på cirkulære indkøbsmodeller. Nye grønne og cirkulære forretningsmodeller vil ofte hænge sammen med at lease eller det at købe services fremfor at købe og eje, og det giver øgede muligheder for opbygning af tilbagebetalingssystemer og incitamentsstrukturer i forhold til at genanvende og genbruge materialer fra det offentlige. Også brug af funktionskrav i offentlige indkøb er en måde at åbne op for innovative løsninger og nye forretningsmodeller. Regeringen opfordrer i strategi for intelligent offentligt indkøb til at bruge funktionskrav, og i Forum for Bæredygtige Indkøb har funktionskrav længe været et tema.

Brugen af totalomkostninger (TCO) giver et økonomisk incitament til grønne indkøb i det offentlige. MST er enig i, at TCO er et vigtigt middel til at fremme indkøb af ressourceeffektive produkter i det offentlige. MST har i januar 2015 lanceret TCO værktøjer indenfor 5 udvalgte produktområder. De eksisterende TCO værktøjer er holdt forholdsvis simple for at sikre let tilgængelig brug og udbredelse af værktøjerne. I løbet af 2015 vil brugen af værktøjerne blive evalueret med henblik på udvikling af værktøjer på yderligere produktområder i det kommende år samt eventuel udvidelse af de omkostningsparametre, der medtages i beregningerne, herunder omkostninger i forbindelse med affaldshåndtering, hvor relevant.

I forhold til at lette adgangen for SMV i offentlige udbudsrunder har Forum for Bæredygtige Indkøb sat fokus på metoder og erfaringer indenfor markedsdialog,

ligesom medlemmerne i Partnerskab for offentlige grønne indkøb på forskellig vis arbejder med metoder til at åbne op for SMV'er og lokale virksomheder i forbindelse med udbud. Endelig er SMV'ers adgang til offentlige udbudsrunder behandlet i regeringens strategi for intelligent offentligt indkøb.

MST mener, at brugt kontorinventar er et vigtigt område i en indsats for direkte genbrug. Men MST mener, at det må være en opgave for det private initiativ eller velgørende organisationer at etablere en "genbrugsportal".

Miljømærker

Elretur bemærker, at man bør fare lempeligt med fremme af miljømærkning, herunder i detailhandlen, da det er en bekostelig affære for en virksomhed at erhverve og vedligeholde miljømærker. Af konkurrencehensyn bør Danmark ikke gå enegang i forhold til eventuelle krav om miljømærkning over for danske virksomheder.

DØR ønsker finansieringen af miljømærkerne ændret, således at det ikke er licenshaverne, der skal betale driften af mærkerne. Det er de grønneste produkter, der nu betaler, og de øvrige slipper for at betale. DØR foreslår, at der indføres en afgift på fx farlige stoffer, og at provenuet bruges til drift af miljømærkningen.

HORESTA påpeger i forhold til miljømærkning af virksomheder, at regeringens indsats for at støtte de officielle miljømærker som Blomsten eller Svanen ikke må føre til kvælning af gode og anerkendte løsninger og internationale mærker, som er forankret i brancherne. Miljømærkning Danmark foreslår, at der igangsættes et nyt initiativ, som motiverer restauranter, kantiner og hoteller til at blive miljømærkede.

Med hensyn til indsatsen for at øge antallet af miljømærkede butikker ønsker DE, at indsatsen bredes ud, så den omfatter andre former for bæredygtige koncepter end svanemærkede dagligvarebutikker.

Region Midtjylland anbefaler, at der udvikles miljømærkninger, som ligner de anvendte i Cradle to Cradle, idet de i højere grad reflekterer en cirkulær tankegang. DE anbefaler, at Svanen og Blomsten udvikler kriterier for cirkulære forretningsmodeller, samt at der indføres flere kriterier for ressourceeffektivitet og klima i mærkerne.

L&F bemærker, at miljømærkning af fødevarer bør afvente drøftelser på EU-niveau, og L&F er imod at anvende svanemærket til fødevarer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljømærkning er en frivillig ordning og er derfor ikke et krav til virksomhederne.

Danmark har tilsluttet sig det nordiske miljømærke, Svanen, der har fælles gebyrsystem. Danmark er forpligtet via EU miljømærkeforordningen om det europæiske miljømærke (Blomsten) til at stille et miljømærkesekretariat til at foretage ansøgning om og kontrol med miljømærkede produkter. For begge ordninger gælder, at licenshaverne betaler mellem 50 – 100 % af udgifterne til denne del. Resten betaler det offentlige, der via et tilskud tillige betaler for kriterieudvikling og markedsføring af mærkerne. Tilskuddet kan ikke øremærkes til miljømærkning af specifikke produkter eller tjenesteydelser.

Med hensyn til miljømærkning af dagligvarebutikker med Svanemærket er fokus på, at miljøbelastningen kommer fra drift og produktsortiment. Det er ikke en miljømærkning af fx byggeri. Udbredelsen af indsatsen om miljømærkning af dagligvarebutikker til andre bæredygtighedskoncepter vil kræve udvikling af nye miljømærker, hvilket der dog ikke er planer om.

Kriterierne for miljømærkerne Svanen og Blomsten udvikles og opdateres løbende af henholdsvis Nordisk Miljømærkning og EU Kommissionens forskningscenter JRC (Joint Research Centre). MST drøfter gerne behovet for udvikling af nye kriterier med medlemmerne i Danmarks Miljømærkenævn, herunder DE.

MST er ikke bekendt med, at der er aktuelle planer på EU- eller nordisk niveau om miljømærkning af fødevarer.

Leasing- og abonnementsystemer

DN foreslår, at regeringen sætter gang i en række initiativer, der understøtter leasingløsninger og abonnementsbaserede løsninger, fx ved at give økonomiske fordele til den type løsning.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er enig i, at nye forretningsmodeller er nødvendige. Den grønne omstillingsfond giver støtte til udvikling af nye forretningsmodeller, herunder leasing og abonnementsløsninger. Puljen til grønne ildsjæle yder tilskud til lokale løsninger og har bl.a. støttet tøj- og legetøjsbiblioteker samt en række projekter til at fremme deleordninger.

Forbrugerproduktindsatsen med fokus på kemiske stoffer.

DE bemærker, at når der i gang sættes en forbrugerindsats med fokus på kemiske stoffer for at stimulere til grønt forbrug lægges initiativet sandsynligvis i hænderne på Forbrugerrådet TÆNK Kemi.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Forbrugerproduktindsatsen med fokus på kemiske stoffer har ingen relation til Forbrugerrådet TÆNK Kemi. Den nævnte indsats vedrører MSTs arbejde med kortlægninger og risikovurdering af problematiske stoffer med særligt fokus på beskyttelse af børn.

Mål for genanvendt materiale i produkter.

DE anbefaler, at strategien udvikler nye mål for efterspørgsel af genanvendte produkter og andelen af genanvendte materialer i nye produkter.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er enig i at fremme af efterspørgsel efter genanvendte materialer til nye produkter er vigtig for at fremme genanvendelse som affaldshåndteringsmetode. Der henvises til initiativerne i Ressourcestrategi for affaldshåndtering.

Øvrigt

BFE bemærker, at de er overrasket over, at regeringen har valgt Forbrugerrådet TÆNK til at kontrollere de kemiske stoffer i forbrugerprodukter, da de ikke er trygge ved denne ordning.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Oprettelsen af Tænk Kemi er en klar styrkelse af forbrugerbeskyttelsen, som lægges oveni regeringens indsats på kemikalieområdet, der i forvejen er blevet styrket. Sidste år afsatte regeringen 20

mio. kroner netop med det formål bl.a. at styrke Kemikalie-inspektionens kontrolindsats på kemiområdet. Med oprettelsen af Tænk Kemi tilføres således en ny, ekstra dimension til beskyttelsen af forbrugerne.

Forbrugerrådet Tænk har den knowhow og de fysiske og administrative rammer, der skal til for hurtigt at få Tænk Kemi op at køre – og samtidig sørge for, at organisationen bliver drevet effektivt fremover.

Kapitel 4: Mindre madspild – ja tak!

Gode eksempler på indsats imod madspild

Stop Spild Af Mad bemærker, at man savner et større fokus på forbrugerne og på børnene, der er fremtidens forbrugere. Der ønskes i strategien en oversigt over konkrete frivillige foreninger og initiativer, hvori forbrugerne aktivt kan inddrages i kampen mod madspild, og der savnes en henvisning til de to undervisningskampagner til skoler, der er støttet af MST.

TMF KK bemærker, at der savnes konkrete og borgerrettede initiativer om madspild ved en fortsættelse af holdningsbearbejdning af forbrugerne som i kampagnen ”Brug mere – spild mindre”, fx gennem undervisning og udvikling af en madspildsportal.

Miljøstyrelsens bemærkninger: *Stop Spild Af Mads forslag om at tilføje en oversigt over eksempler på forbrugerrettede initiativer imod madspild vil blive indarbejdet i strategien. Strategien henviser allerede til undervisningsmaterialet (jf. initiativ nr. 26).*

Til TMF KKs forslag om en fortsat informationskampagne skal MST bemærke, at det på baggrund af drøftelser i Partnerskab om mindre madspild vil blive besluttet, hvilke konkrete projekter, der vil blive igangsat for de afsatte midler til indsatsen imod madspild.

På vej mod mindre madspild

FødevarerBanken roser strategien, men foreslår følgende alternative løsninger: Regeringen bør anerkende, at der altid vil være et vist madspild ved produktion af fødevarer; der bør foretages kortlægning af modtagerne af overskudsmad og deres behov samt planlægning og koordinering af videredistribution; og de lovgivningsmæssige aspekter ved videregivelse af overskudsmad skal afklares, herunder regler om udtagningsmoms og høje afgifter på særlige varer, der svækker incitamentet til donation.

Miljøstyrelsens bemærkninger: *MST er enig med FødevarerBanken i, at der altid vil forekomme et vist madspild, men mængden af overskudsmad bør reduceres mest muligt. Arbejdet med at indsamle overskudsmad og viderebringe det til sociale organisationer sker gennem en række eksisterende organisationer i dag. MST vil i samarbejde med øvrige relevante ministerier (fx Fødevarerministeriet og Skatteministeriet) arbejde på at fjerne barrierer for at donere overskudsmad til sociale organisationer. Dette arbejde er allerede igangsat, og der vil blive fulgt op på disse spørgsmål i arbejdet i Partnerskab for mindre madspild.*

Finansiering

L&F anfører, at det er vigtigt, at der afsættes tilstrækkelige økonomiske midler til at igangsætte kampagner og konkrete løsninger i forbindelse med arbejdet i

Partnerskab om mindre madspild, og at der er risiko for en dårligt koordineret indsats, hvis de eksisterende støtteordninger skal anvendes. Desuden foreslår L&F, at teksten side 13 under madspild tydeliggøres ved at tilføje de understregede ord: Skabe netværk, så primærproducenter af frugt og grønt kobles med relevante forretningspartnere.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Der er afsat godt 6 mio. kr. over de næste tre år til initiativer imod madspild, og anvendelsen af disse midler besluttet af MST på baggrund af forslag fra Partnerskabet. MST finder dog også, at de mange eksisterende støtteordninger med fordel kan anvendes i indsatsen imod madspild, og at sådanne projekter også kan planlægges i samarbejde mellem aktørerne. MST er enig og vil indsætte den af L&F foreslåede tilføjelse i strategiens tekst.

Holdbarhedsmærkning

L&F bemærker, at det i forbindelse med arbejdet for, at flere fødevarer undtages fra EU-kravet om holdbarhedsmærkning, er særligt vigtigt for L&F at understrege, at vurderingen af holdbarheden af en fødevarer ligger hos producenten.

Miljøstyrelsens bemærkning: Vedr. drøftelsen af holdbarhedsmærkning bemærker MST, at L&Fs synspunkter indgår i Fødevarestyrelsens arbejde på dette område.

Partnerskab om mindre madspild

HORESTA bemærker, at man allerede deltager i initiativer til reduktion af madspild fra både MST og Fødevarestyrelsen og anbefaler, at indsatsen koordineres mellem styrelserne, så aktørerne undgår dobbeltarbejde. Desuden bemærker DE, at særligt det tværministerielle islæt i Partnerskab om mindre madspild er vigtigt, og man finder det afgørende også at inddrage Skatteministeriet.

FEHA bemærker, at de nyeste teknologier inden for opbevaring af madvarer ofte er et overset element, der kan forlænge madvarers levetid hos forbrugeren, og man peger på fx køleskabe med zone-inddeling og opdelt temperaturstyring, køleskabe med kameraer, der kan hjælpe med styring af indkøb, samt på vakuumpakning af produkter.

Esther Kristensen bemærker, at der mangler handlingsorienterede initiativer og initiativer rettet mod forbrugeren vedr. reduktion af madspild i strategien. Desuden spørger Esther Kristensen om, hvilke forpligtende krav der sættes til Partnerskabet om mindre madspild.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Til HORESTA bemærker MST, at der sker en udstrakt koordinering af arbejdet om madspild – især mellem MST og Forbrugerstyrelsen samt i den tværministerielle koordineringsgruppe til Partnerskab om mindre madspild. Vedrørende DEs bemærkning har MST vurderet, at Skatteministeriet ikke skulle have en fast plads i Partnerskabet, men at det vil være tilstrækkeligt at inddrage dem i konkrete drøftelser på udvalgte møder.

Til FEHAs bemærkning skal MST oplyse, at strategien peger på mulighederne for teknologiske udviklingsprojekter af den foreslåede slags med støtte fra en række eksisterende tilskudsordninger. Udbredelsen af de nye løsninger kan formentlig

fremmes bl.a. via information om de nye produkter til forbrugere og virksomheder. Partnerskab om mindre madspild vil kunne igangsætte initiativer i samarbejde mellem forskellige aktører.

Til Esther Kristensens spørgsmål om krav til partnerskabet kan MST oplyse, at partnerskabet er frivilligt, og der er ikke opstillet specifikke krav til partnerskabets deltagere fra MST's side. Partnerne er inviteret til at deltage og forpligte sig til at arbejde for at reducere madspild.

Datagrundlag

DE bemærker, at datagrundlaget om madaffald er af ringe kvalitet. Det anføres, at Ressourceplan for affaldshåndtering fra 2013 angiver en helt anden mængde madaffald fra detail- og engroshandlen end Strategi for affaldsforebyggelse fra 2014.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Angående data for madaffald kan MST oplyse, at tallene i Ressourceplan for affaldshåndtering er af ældre dato og bygger på en ældre undersøgelse. Data for madaffald i Strategi for affaldsforebyggelse stammer fra en mere detaljeret kortlægning af en række virksomheder i servicesektoren, som er offentliggjort i 2014. Dette er baggrunden for forskellen på mængden af madaffald i de to undersøgelser. Der er anvendt den samme definition af servicesektoren og detailhandlen. Den seneste kortlægning er den hidtil mest detaljerede undersøgelse af madaffald i servicesektoren i Danmark.

Øvrigt

DN mener, at der bør tages fat på langt mere grundlæggende aspekter af fødevarerstrukturen, således at madspildet reduceres gennem en gradvis ændring fra kødforbrug over i retning af grøntsager og andre råvarer. Desuden mener DN, at en større andel af lokal produktion og salg på lokale markeder vil kunne reducere ressourcospildet både af fødevareren og af emballage og transport.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST finder, at en ændring af danskernes kostvaner fra kød til grøntsager ligger i udkanten af indsatsen i Strategi for affaldsforebyggelse, og kunne fx snarere varetages af Fødevarerstyrelsens samarbejder om kostråd og måltider. I Partnerskab om mindre madspild deltager parter fra fødevarer- og forbrugersiden, således at koordinationen med Fødevarerstyrelsens indsats er sikret. MST har ikke konkrete initiativer vedrørende DN's forslag om lokal produktion og salg af fødevarer.

NIRAS bemærker, at der kan gøres en indsats for at reducere madspildet, der er forårsaget af mange butikkers særlige tilbud i form af mængderabatter.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST skal hertil bemærke, at vi i informationskampagner allerede opfordrer forbrugerne til kun at købe den mængde mad, de skal bruge. Det fremgår ikke af NIRAS' bemærkninger, hvad indsatsen i øvrigt skulle bestå i.

Kapitel 5: Bygge og anlæg

Generelt er der opbakning blandt høringsparterne, bl.a. KL, Dansk Byggeri og DN til strategiens fokus på bygge- og anlægssektoren. Der er støtte til det valgte fokus i strategien på bæredygtighed, ressourceeffektivitet, bredt samarbejde i værdikæden, herunder strategiens initiativ om partnerskab for bæredygtigt

byggeri, problematiske stoffer, gode eksempler, fokus på både eksisterende og nyt byggeri og anvendelse af livscyklusvurderingsmodeller med miljøperspektiv.

Genbrug af byggevarer og problematiske stoffer i byggeriet

TI, KL og TMF KK har bemærkninger vedrørende genbrug af byggevarer og problematiske stoffer i byggeriet. DN og KL pointerer væsentligheden af, at der sker en indsats overfor problematiske stoffer i byggeriet og udsortering af disse ved nedrivning.

HL mener, at samfundsøkonomisk analyse af genbrug af mursten skal suppleres med tilsvarende analyser af andre materialegrupper.

TMF KK og HL foreslår, at der udarbejdes en eksempelsamling/best practice katalog med genbrug af byggematerialer samt en beskrivelse af, hvordan genbrug af byggematerialer indarbejdes. HL mener desuden, at det kan fungere som en opsamling på indikatorerne om kortlægning i strategien.

TI mener, at der skal etableres et system for registrering af de forskellige produkter og materialer, som anvendes til byggevarer igennem en bygnings levetid, for at kunne spore skadelige stoffer i byggeriet i fremtiden. Desuden pointerer TI, at der skal være incitament til at fremme reparationsombygning i stedet for total nedrivning for at reducere mængden af byggeaffald.

Plastindustrien mener, at det bør specificeres, hvilke byggevarer der kan genbruges, og i hvilke tilfælde det ikke kan anbefales at genbruge.

TI mener, at der skal være fokus på genbrug af cementmørtelopbyggede mursten og genbrug af beton samt på elementer, der er designet til adskillelse. TMF KK mener, at der skal være fokus på genbrug af letbeton.

NIRAS foreslår, at der ved nedrivning af et byggeri kræves, at der skal ske en registrering af materialerne, som kan være en potentiel materialeliste til brug i det kommende byggeri, eventuelt suppleret med incitamenter for en efterfølgende arkitektkonkurrence.

TMF KK foreslår, at analysen for teknologier til identifikation og fjernelse af problematiske stoffer indeholder håndtering af affald, der opstår ved afrensning.

Plastindustrien opfordrer til, at det specificeres hvilke stoffer, der anses som problematiske samt hvorfor.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST er enig i, at genbrug af byggevarer skal ske, hvor det ikke udgør en risiko for byggeriets sikkerhed og sundhed som beskrevet i strategien. Netop derfor er igangsat et initiativ om analyse af barrierer for genbrug af byggevarer som vil bidrage til større viden om barrierer for genbrug af byggevarer herunder krav til byggevarer. Viden om hvornår det er godt at genbruge og længere levetid af byggematerialer forventes også at indgå i det kommende partnerskabs arbejde fx ved at beskrive gode nuværende eksempler på genbrug.

Desuden er MST enig i, at der er et potentiale i at genbruge og genanvende direkte på stedet fra nedrivninger og renoveringer i det nye byggeri, hvis der samtidig fokuseres på at problematiske stoffer udsorteres ved nedrivning og

håndteres forsvarligt. Genbrug og genanvendelse på stedet og forslag om materialeregistrering vil blive medtaget som eksempler på mulige aktiviteter i partnerskabet, hvor der ligeledes vil være fokus på, at hele værdikæden er repræsenteret herunder både bygherre, arkitekter og nedrivere.

Ovenstående arbejder vil bidrage til MST's løbende vurdering af behov for yderligere samfundsøkonomiske analyser og inddragelse af byggeprodukter og affaldsfraktioner, som fx kalkmørtel og letbeton i MST's arbejde.

MST arbejder på mange områder med identifikation af problematiske stoffer. Dette er f.eks. en del af MST's kemikalieindsats, hvor der blandt andet arbejdes med listen over uønskede stoffer, hvor forekomst af problematiske stoffer i byggevarer også inddrages. Ved identifikation af problematiske stoffer i byggevarer kan fremtidige problemer med disse stoffer i affaldsstrømmen forebygges.

Forslag om best practice katalog og registrering af materialer vil blive medtaget i beskrivelse af partnerskabet mulige arbejde. Desuden henvises til eksempelsamling udarbejdet i forbindelse med nærværende strategi – ”Stærkere uden spild”. <http://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2015/feb/staerkere-uden-spild/>

Til orientering har MST netop afsluttet og udgivet projektet ”Metoder til fjernelse af miljøproblematiske stoffer”, og MST vil overveje, hvordan aspektet med affaldshåndtering ved afrensning kan tages med i andre sammenhænge.

Ressourceeffektivitet herunder mindskning af spild

En række parter, herunder Dansk Byggeri, støtter strategiens dagsorden om at det skal blive lettere at agere ressourceeffektivt med hensyntagen til at problematiske stoffer håndteres sundheds- og miljømæssigt forsvarligt og ser frem til fortsat samarbejde herom. DN pointerer desuden, at strategien bør pointere og beskrive, at affaldsforebyggelse må ses i sammenhæng med en bredere ressource- og miljømæssig vurdering af produkter og materialer i hele deres livsforløb.

Plastindustrien mener, at ressourceeffektivitet bør defineres i forhold til fasen i produktets livscyklus.

NIRAS påpeger, at der er et potentiale for minimering af spild ved præfabrikation af bygningselementer grundet mindre spild ved fx afskær og større mulighed for genanvendelse af uundgåeligt spild på produktionsstedet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Strategien arbejder for at sikre cirkulation af ressourcer i hele værdikæden, og MST er enig i, at ressourceeffektivitet omhandler både fremstilling, brugsfase og bortskaffelsesfase.

Desuden er MST enig i, at affaldsforebyggelse skal fastlægges på baggrund af en ressourcemæssig og miljømæssig vurdering og udarbejder derfor løbende bl.a. livscyklusvurderinger og samfundsøkonomiske analyser.

MST noterer sig ønsker om fortsat samarbejde og er enig i de øvrige kommentarer vedrørende potentialet i større industrialisering og minimering af spild ved byggeri.

Målsætning, indikatorer og affaldsdata for bygge og anlæg

TI, TMF KK og DN har kommentarer vedr. målsætning og indikatorer.

Vedrørende indikatoren ”antallet af bygninger, hvor byggematerialer er kortlagt inden nedrivning” spørger TI, hvordan omtalte kortlægning defineres.

Desuden foreslår TI, at der indføres grænseværdier for uforurennet kildesorteret bygge- og anlægsaffald i Restproduktbekendtgørelsen, og TMF KK foreslår, at der fastsættes specifikke mål for genbrug.

DN pointerer, at det er behov for bedre indikatorer til dokumentation af indsats og en dokumentation af sektorens materialestrømme og miljø-, affalds- og ressourcemæssige betydning for at kunne prioritere og dokumentere indsatsen.

TI pointerer, at det er vigtigt at offentliggøre den viden, der er om data fra Affaldsdatasystemet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Vedrørende kommentarerne om affaldsdata bemærker MST, at de vil indgå i det kommende arbejde med videreudvikling af indikatorer. Arbejdet vil desuden inkludere udvikling af metode til opfølgning på indikatorer inkl. fastlæggelse af indikatorparametre som kortlægning af byggematerialer.

MST vil medtage det konkrete forslag til mål om genbrug i det videre arbejde bl.a. i det kommende partnerskab med branchen. Til orientering arbejder MST løbende med udvikling af grænseværdier.

MST har i 2015 planlagt fortsat udredning om problematiske stoffer i byggevarer og bygninger for at kunne identificere problematiske stoffer i bygge- og anlægsaffald. Bl.a. dette vil danne grundlag for prioritering af den fortsatte indsats.

Partnerskab om bæredygtigt byggeri

Dansk Byggeri og DN bakker op om strategiens initiativ om partnerskab for bæredygtigt byggeri. Derudover er en række forslag til specifikke opgaver/emner til inddragelse i partnerskabets arbejde.

Dansk Byggeri foreslår, at et videncenter for byggeri kan bidrage til at højne vidensniveau i branchen. Dansk Byggeri er meget åbne overfor at indgå i et samarbejde under partnerskabet herom.

TI efterlyser, at partnerskabet beskrives bedre i strategien og peger på, at emner som forbindelsen mellem leverandører og aftager af genbrugsmaterialer bør inddrages.

HL pointerer, at det ikke er tydeligt, hvordan tiltag og viden i strategien implementeres og herunder partnerskabets ansvar heri. De foreslår konkret, at implementering af initiativer kan ske gennem undervisningsmateriale.

TMF KK mener, at det i partnerskabet og i analyser af barrierer for genbrug er vigtigt at se på modeller for garantistillelse i forbindelse med anvendelse af genbrugte byggematerialer, herunder også virkemidler og scenarier. Desuden

forslås, at der i samarbejde med branchen udarbejdes en fælles målsætning for området.

Miljøstyrelsens bemærkninger: En nærmere definition af partnerskabet vil ske gennem involvering af byggeriets parter i løbet af 2015, hvor også kommissorium for partnerskabet vil blive fastlagt. Partnerskabet vil inddrage alle led i værdikæden og vil også have mulighed for at foreslå nye initiativer, herunder eksempelvis undervisningsmateriale.

MST er enig i, at det er væsentligt at vurdere behov for garantistillelse i vurdering af potentiale for genbrug og genanvendelse. Garantistillelse forventes ligeledes at være en barriere for initiativet om genbrug af byggevarer.

Skærpede krav til nedrivning

Både Dansk Byggeri, TMF KK og KL har bemærkninger til initiativ om skærpede krav til nedrivning af bygninger. Parterne bakker op om, at nedrivning sker selektivt, og at problematiske stoffer og materialer udsorteres ved kilden. Dansk Byggeri tilbyder at bidrage til arbejdet med selektiv nedrivning.

Det foreslås af TMF KK, at der indarbejdes krav til certificering i forbindelse med nedrivning, og at der udarbejdes en vejledning til "gør-det-selv folket". Dansk Byggeri foreslår, at håndtering af farlige stoffer inddrages i uddannelse af folk, der skal udføre nedrivning og renovering.

KL efterlyser, at det lovgivningsmæssige fokus skærpes, og at der etableres klare og gennemskuelige regler vedr. tærskelværdier til miljøskadelige stoffer og metoder til prøvetagning. Desuden ønsker KL, at PCB screeningspligtperioden udvides til ikke at have en nedre grænse (perioden hvor der blev anvendt PCB i bygninger defineres fra 1950 til 1977), og at anmeldelse af byggeaffald kobles til nedrivningstilladelse i byggelovgivningen. KL vil desuden gerne fortsætte dialog om fortsættelse af specifik indsats vedr. nedrivning af bygninger "Tomme huse med muligheder – forfinelse giver fortjeneste".

Miljøstyrelsens bemærkninger: Forslagene vil blive behandlet i forbindelse med arbejdet om selektiv nedrivning. MST vil naturligvis fortsætte samarbejdet med Dansk Byggeri herom.

MST vil tage kontakt til KL vedrørende dialog om mulig opfølgende indsats i forbindelse med "Tomme huse med muligheder – forfinelse giver fortjeneste" og vil inddrage mulighed for kobling mellem anmeldeligt og nedrivningstilladelse i forbindelse med initiativ 1 i "Vejen til et styrket byggeri".

MST vurderer ikke, at udvidelse af PCB-screeningspligt og metoder til prøvetagning skal inkluderes i nærværende Strategi om affaldsforebyggelse, men har noteret sig ønskerne.

Vedrørende tærskelværdier henvises til MSTs bemærkninger under afsnit om "Målsætninger, indikatorer og affaldsdata for bygge og anlæg".

Initiativ om frivillig bæredygtighedsklasse

Miljømærkning Danmark, HL og DN bakker op om og har kommentarer til initiativ om bæredygtighedsklasse. De bemærker bl.a., at de konkrete initiativer i højere grad skal tænkes sammen med allerede eksisterende tiltag, herunder

internationale indsatser, eksisterende certificeringsordning, miljøvaredeklarationer og allerede udviklede værktøjer.

Miljømærkning Danmark bemærker, at det skal tydeliggøres, at miljømærkede byggevarer sikrer mindsket anvendelse af skadelig kemi samt sikrer genanvendelse/genbrug af materialer.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Initiativ om frivillig bæredygtighedsklasse forventes ikke at blive en certificeringsordning, men derimod at bestå af enkle krav, der kan støttes af eksisterende certificeringsordninger. Implementering af byggevarerforordning vil blive tænkt sammen med dette.

MST er opmærksom på, at der i byggebranchen foregår rigtig mange gode initiativer. I partnerskabet vil der også være opmærksomhed på erfaringsudveksling og på de forskellige miljømærker og certificeringsordninger, der allerede eksisterer.

Initiativer under MUDP – økologisk og bæredygtigt byggeri

Dansk Byggeri bakker op om arbejdet under MUDP med udvikling af nye og mere bæredygtige metoder til fremme af et mere bæredygtigt byggeri og pointerer vigtigheden af, at dette harmonerer med byggeriets processer. Samtidig pointerer Dansk Byggeri, at der, for at løse udfordringerne, er behov for mere vidtgående initiativer herunder dannelsen af et effektivt marked for brug af genanvendelse af bygge- og anlægsaffald.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST noterer, at der er opbakning til arbejdet under MUDP med økologisk og bæredygtigt byggeri og er enig i, at et effektivt marked vil understøtte både genanvendelsen og bæredygtigt byggeri. MST henviser desuden til, at initiativ om genbrug af byggevarer netop skal bidrage til udvikling af et effektivt marked for genbrug.

Kapitel 6: Tøj og tekstiler

Røde Kors, ISOBRO, UFF og DPA-System bifalder, at tekstilområdet har fået en fremtrædende plads i strategien med fokus på, at det skal være lettere at indsamle genbrugstekstiler, genbruge tøjet og genanvende fibrene af overskudstøjet.

Indsamling af tekstiler og genanvendelse af tekstilfibre

Røde Kors og ISOBRO mener, at regeringen skal sikre, at det nuværende indsamlingssystem understøttes, at kommunerne og de humanitære organisationer skal samarbejde, og at kommunerne skal have større incitament til at indsamle tekstiler (opstille tøjcontainere). DPA-System vurderer, at der kan skabes arbejdspladser i Danmark, hvis der etableres lovbunden styring af både direkte genbrug og genanvendelse af tekstilaffald. DPA-system ser gerne, at regeringen og relevante aktører indgår i videre drøftelse af et muligt producentansvarssystem på tekstilområdet.

TMF KK foreslår, at der afsættes midler til indsamlingsforsøg for alle typer af tekstiler fra husstande – ikke kun de direkte genbrugelige. En kortlægning af potentialet skal give kommunerne bedre grundlag for etablering af indsamlingsordninger med henblik på genbrug og genanvendelse. Desuden foreslår TMF KK, at der afsættes midler til undersøgelse af, hvordan man i

genanvendelsesfasen kan minimere spredningen af problematiske stoffer fra tekstiler i den videre genanvendelsesproces.

UFF spørger, om der er planer om at udvide affaldsdatasystemet med data om tekstilindsamling eller på anden måde sikre data om indsamlede mængder? Og om det overvejes, om den mindstegrænse, som i dag eksisterer for, hvornår man skal indberette import, eksport eller produktion af varer til Danmarks Statistik, skal ske på baggrund af vægt i stedet for en værdi i kroner? UFF spørger videre, om der er planer om at indføre Nordisk Ministerråds (NMR) anbefalinger om minimumskrav til indsamlingsorganisationer og virksomheder, der opstiller containere og indsamler tøj?

Endelig spørger UFF - i lyset af at det primært er de humanitære organisationer, der samler ind - hvordan den sociale værdi vægtes i forhold til en korrekt miljømæssig håndtering af tekstilerne?

Røde Kors oplever, at der hos den danske tekstilindustri ingen efterspørgsel er efter genanvendte fibre. Regeringen bør motivere til højere brug af genanvendte fibre. NIRAS anbefaler, at genanvendelse af tekstilfibre fremmes gennem industriel symbiose, mere homogen fibersammensætning og støtte til udvikling af teknologier til oparbejdning og regenerering af tekstilfibre.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Der er både i Danmark og i regi af det nordiske samarbejde fokus på indsamlingen af tekstiler til genbrug og genanvendelse, herunder forskellige modeller for indsamling og tilbagetagning af tekstiler – både i regi af de eksisterende indsamlingssystemer og også med åbenhed over for at afprøve nye. Der er ingen aktuelle planer om at stille løvbundne krav til indsamlingen, ej heller til at afgrænse indsamlingen af tekstiler til bestemte aktører. Der er tværtimod mulighed for gennem flere af regeringens støtteprogrammer at opnå tilskud til fremme af nye systemer og løsningsmodeller.

I Norden er der meget begrænsede muligheder for at genanvende og oparbejde tekstilaffald til fibre, som kan anvendes på ny. MST henviser igen til regeringens støtteprogrammer, som kan være med til at fremme udviklingen heraf. Det kan oplyses, at der ved sidste års uddeling af MUDP-tilskud er givet tilskud til udvikling af en sorterings- og neddelingsenhed til optrevling af genanvendelige tekstiler med henblik på, at fibrene kan indgå i nye produkter. Det kan videre oplyses, at der i det nordiske samarbejde er fokus på at afdække, hvilke initiativer og virkemidler som kan fremme efterspørgslen efter genanvendte tekstilfibre.

MST skal bemærke, at der ingen aktuelle planer er om at udvide affaldsdatasystemet med data om tekstiler, idet affaldsdatasystemet alene omfatter data om affaldsstrømme. MST må endvidere henvise til Danmarks Statistik for en afklaring af eventuelle ændringer i Danmarks Statistiks opgørelsesmetoder.

Endelig skal MST oplyse, at der er igangsat et projekt med henblik på at undersøge, om kemi i produkter hindrer genanvendelse af materialer, samt udvikle en metode/opskrift til at undersøge det spørgsmål. Det kan måske være forløberen til et eventuelt projekt om, hvorvidt man kan minimere spredningen af problematiske stoffer fra tekstiler i den videre genanvendelsesproces.

Sidstnævnte synes dog også mest interessant, hvis der i højere grad ses reel tekstilgenanvendelse.

Partnerskabet Giv dit tøj længere levetid og informationskampagner

DE bakker op om partnerskabet og anbefaler, at der igangsættes initiativer, der støtter projekter, der arbejder på at gøre bæredygtighed til det rigtige modesignal.

UFF spørger, om man i det kommende partnerskab vil inddrage viden fra vaskeribranchen om kemikalier i tøj og tøjets holdbarhed? Om indsamlingsorganisationerne vil blive inddraget? Og om hvordan man vil sikre, at viden i partnerskabet videreformidles til bl.a. miljømærkningerne og Partnerskab for offentlige grønne indkøb?

UFF spørger også, om det er muligt, at partnerskabet i forhold til identifikation af barrierer og fælles løsninger afgrænser sig til at se på logotøj og husholdningstekstiler (fx gardiner, gulvtæpper)? Alternativt at teksten i strategien omformuleres, så partnerskabet kigger på løsninger for de barrierer og udfordringer, som NMR har fundet?

Røde Kors, UFF og ISOBRO anbefaler, at der gennemføres kampagner rettet mod borgerne, som skal lære dem at udsortere tekstiler i stedet for at komme det i skraldespanden.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det er tanken, at det kommende partnerskab skal dække alle led i tekstilets værdikæde. Partnerskabet skal selv være med til at definere, hvilke projekter der skal igangsættes. Det vil være oplagt, at den viden, som opbygges i partnerskabet, bliver videreformidlet til alle relevante aktører. Partnerskabet vil få til opgave at sikre dette.

Der er for nuværende ikke afsat specifikke midler til gennemførelse af en national kampagne rettet mod borgerne om sortering af tekstiler. Det ligger dog i partnerskabets opgaveportefølje, at det kan vælge at arbejde med informations- og nudgingkampagner, som kan forlænge levetiden på tøj.

Miljømærkede tekstilprodukter

Miljømærkning Danmark anbefaler, at det i strategien nævnes, at der i de nyeste kriterier for Blomsten er indført krav om en vis andel af genanvendte fibre inden for de materialetyper, hvor det er teknisk muligt.

DE anbefaler, at initiativet om tilskud til miljømærker bredes ud, så det kan gives til virksomheder, der ønsker at udvikle bæredygtige tekstiler – også med andre mærker end de officielle miljømærker. Re-bag foreslår, at tilskuddet også kan gives til papirprodukter. UFF spørger, om det i initiativet om tilskud til miljømærker vil være muligt at give tilskud til indsamlingsorganisationer, som garanterer indsamling af alle typer tekstil, og som kan dokumentere redelig og korrekt håndtering?

Miljøstyrelsens bemærkninger: Miljømærkning Danmarks forslag vil blive indarbejdet i strategiens tekst side 36. MST skal gøre opmærksom på, at de afsatte midler er øremærket til udbredelse af brugen af miljømærker inden for tekstiler.

Tekstilmål i offentlige grønne indkøb

UFF spørger, om de mål, som Partnerskab for offentlige grønne indkøb skal udforme, vil sikre, at tekstilerne genbruges eller genanvendes efter endt brug?

Miljøstyrelsens bemærkninger: Kriterierne er under udarbejdelse og forventes vedtaget af partnerskabet i efteråret 2015. Der er stor interesse for genbrug og genanvendelse i partnerskabet og konkrete erfaringer med krav til cirkulære indkøb.

Teknologier til produktion af tøj og tekstiler

UFF anfører, at miljøbelastning fra produktion af tøj og tekstiler kan reduceres med kendte teknologier, herunder mange der produceres af danske virksomheder, og spørger, hvad begrundelsen er for ikke at vælge at starte med at få udbredt disse?

Miljøstyrelsens bemærkninger: I Danmark producerer vi slet ikke tekstiler i samme omfang som tidligere. Arbejdet med at sikre anvendelse af bedst tilgængelig teknik foregår i regi af EU, hvor det forventes, at der vil komme fokus på teknologier til tekstiler og revision af de eksisterende BREF-dokumenter for tekstiler i løbet af de kommende år. Miljøstyrelsen vil være i dialog med virksomheder, miljøteknologileverandører og andre interessenter.

Mikroplast

UFF anbefaler, at man reformulerer initiativet om mikroplast, så det tydeliggøres, at det skal undersøges, hvor meget og hvordan tekstiler bidrager til mikroplastforurening.

Miljøstyrelsens bemærkninger: De afsatte midler til en undersøgelse af mikroplast dækker bredere end tekstiler. Strategiens formulering fastholdes.

Beskatning af bomuldsprodukter

Vedrørende DNS anbefaling om materialeafgift på tekstiler, der er produceret af bomuld, som ikke er miljømærket eller af økologisk bomuld, henvises til høringsnotatets afsnit om økonomiske virkemidler.

Strategiens afgrænsning og opstilling af ”gode eksempler” for tekstiler

NIRAS finder, at strategien hovedsageligt er orienteret mod beklædningstekstil. De anbefaler, at strategien også har fokus på fx geotekstiler, møbeltekstil og tekstil fra transportindustrien.

UFF foreslår, at der til de ”gode eksempler” i strategien tilføjes et eksempel med større volumen – fx at UFF når en genbrugsprocent på 80 % af originaltøjet ved at reagere på den betydelige internationale efterspørgsel efter brugt tøj.

Miljøstyrelsens bemærkninger: De fleste af strategiens initiativer er ikke afgrænset til beklædning. Strategien har også rum for produktgrupper, hvor tekstiler indgår – fx gardiner, sengetøj og møbeltekstiler.

De gode eksempler (side 39 i strategien) vil blive udbygget med et eksempel på en indsats fra en af de humanitære indsamlingsorganisationer: Frelsens Hær modtager hvert år mellem 7.000 – 8.000 tons tøj til genbrug. Det bedste tøj sælges i Frelsens Hærs genbrugsbutikker over hele landet. Andet bliver eksporteret, og noget ender som affald. Frelsens Hær har også deres eget brand Salvation Army Redesign, der er genbrugstøj, som deres systue har forvandlet til smart tøj til børn og voksne.

Kapitel 7: Elektronik – længere levetid og færre problematiske stoffer

Genbrug af elektronik og elektronikaffald

Flere høringsparter, herunder BFE, DPA-System, FEHA og IT-branchen udtrykker sig positivt omkring genbrug som en måde at levetidsforlænge og dermed forebygge elektronikaffald, så længe det ikke sker ukritisk, men med omtanke i forhold til fx indhold af farlige stoffer og energiforbrug. BFE, DE, DI, Elretur, ERP, FEHA og ITB, udtrykker bekymring for nogle kommuners praksis med salg af brugt elektronik, da disse aktiviteter bl.a. vurderes at være i strid med kommunalfuldmagt, reklamationsret og produktsikkerhed mv. Flere høringsparter har opfattet de foreslåede initiativer omkring genbrug af elektronikaffald således, at det er et forslag om, at det er kommunerne, der skal varetage genbrugs-opgaven. Der opfordres derfor til, at disse initiativer ikke realiseres, og at opgaven i stedet varetages af private aktører.

KL efterspørger klare rammer for kommunernes genbrugsbutikker og opfordrer samtidig til, at modeller for organisering af genbrug af elektronikaffald, hvor kommuner og private virksomheder samarbejder i partnerskaber, undersøges nærmere.

TMF KK foreslår at prioritere tiltag, der kortlægger potentialet for genbrug af elektronikaffald fra arbejdspladser.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST finder det positivt, at flere høringsparter tilkendegiver, at genbrug er et relevant område at arbejde med i forhold til at forlænge elektronikproduktets levetid og dermed affaldsforebygge. MST er enig i, at det er nødvendigt med klare rammer for genbrug af elektronikaffald, og de foreslåede initiativer nr. 61-64 i strategien skal bidrage til netop dette i dialog med aktørerne, herunder hvornår genbrug kan svare sig i et miljømæssigt perspektiv. MST ønsker i den sammenhæng at præcisere, at det vil være på baggrund af resultaterne af disse initiativer, at der kan træffes beslutning om, hvilke aktører der skal agere i forhold til genbrug af elektronikaffald afleveret i de kommunale indsamlingsordninger. Med hensyn til kortlægning af genbrugspotentialet på arbejdspladser er det MSTs vurdering, at der allerede i dag sker en stor grad af genbrug af elektronik/elektronikaffald fra private virksomheder. I Partnerskab for indsamling af elektronikaffald, som er et initiativ i Ressourcestrategi for affaldshåndtering, er der igangsat et projekt, der skal bidrage til at kortlægge omfanget.

Økonomiske virkemidler

Vedrørende hørings svar, der omhandler økonomiske virkemidler på elektronikområdet som pant, forlænget reklamationsret, momsfri reparation og krav til producenter om at stille reservedele til rådighed henvises til høringsnotatets afsnit om økonomiske virkemidler.

Mål og indikatorer for affaldsforebyggelse - elektronik

ERP og ITB fremhæver, at der endnu ikke er det rette datagrundlag til stede til at kunne opsætte mål og indikatorer for reduktion af elektronikaffald. IDA foreslår, at udviklingen i ”solgt miljømærket elektronik” anvendes som indikator på affaldsforebyggelse af elektronikaffald.

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST vurderer, at den foreslåede indikator vedr. miljømærker ikke vil være fyldestgørende nok til at kunne måle affaldsforebyggelse på elektronikområdet. MST henviser til, at antal miljømærkede produkter og kendskab til disse indgår som indikator under temaet "Grønt forbrug – indkøb med omtanke".

Kapitel 8: Emballage

Genanvendelse af emballageaffald

Plastindustrien mener, at for at industrien kan være med til at højne anvendelsen af plastemballageaffald, skal der være mere lige konkurrencemæssige vilkår for adgangen til affaldsmængderne, særligt det kommunalt indsamlede affald. Strategien bør derfor specificere retningslinjer for, hvordan området konkurrenceudsættes.

DN mener, at der skal indføres krav om mærkning og adskilbarhed, der understøttes af afgifter for at sikre, at emballagerne efter endt brug kan genanvendes.

TMF KK opfordrer MST til at gå i dialog med indsamlere af plast med henblik på at få klarlagt hvilke kriterier, de stiller til virksomheder, der gerne vil have indsamlet plast, og bemærker samtidigt, at Affaldsregistret ikke indeholder indsamlere til PET. TMF KK oplever, at det er vanskeligt for nogle virksomheder at få afhentet "husholdningslignende plast" med henblik på genanvendelse.

Plastindustrien bemærker, at baggrundsnotatet "Facts om affaldsforebyggelse" skal korrigeres. Det er forkert, når der står, at den plast, som anvendes til plastposer, i stedet kan bruges til plastflasker eller Margretheskåle. Poser er typisk lavet af LDPE. Plastflasker af PET og Margretheskåle af melamin. Endvidere stilles der spørgsmålstejn ved antagelsen om, at et ugentligt forbrug på 3,5 plastposer kan erstattes med 1 stofpose. Det forudsætter, at alle varer kan være i én stofpose, ligesom en stofpose vil skulle vaskes og er produceret med stor miljøbelastning (bomuldspose).

Miljøstyrelsens bemærkninger: MST skal bemærke, at der p.t. ingen aktuelle planer er om at konkurrenceudsætte det kommunalt indsamlede affald. TMF KKs forslag om en dialog med indsamlere om plast med henblik på at få klarlagt, hvilke kriterier de stiller til virksomheder, vil indgå i det videre arbejde med regeringens Ressourcestrategi for affaldshåndtering.

DNs forslag om at indføre krav om mærkning og krav til, at emballagen kan skilles ad efter endt brug, vil ikke kunne reguleres alene i Danmark. Det vil være et EU-anliggende. Det må forventes, at sådanne diskussioner vil indgå i en fornyet diskussion og revision af emballagedirektivet (og cirkulær økonomi).

Notatet "Facts om affaldsforebyggelse" angiver ikke direkte, at den plasttype, som anvendes til fremstilling af plastposer i stedet kunne anvendes til fremstilling af plastflasker eller Margretheskåle. Den angiver blot, at samme mængde plast (i en generel term) kunne være anvendt til de nævnte produkter. MST har dog taget Plastindustriens bemærkning ad notam, og vil fremadrettet være omhyggelig med, hvordan eksemplerne anvendes. Det bemærkes videre i forhold til sammenligningen af miljøbelastningen fra henholdsvis plastposer og stofposer, at der i notatet er taget højde for, at produktionen af stofposer er mere

miljøbelastende end produktionen af plastposer på flere områder. Det fremgår af notatet, hvilke forudsætninger der er anvendt i analysen.

Miljømærker og mærkning af emballager

Miljømærkning Danmark bemærker, at der p.t. er et forstudie i gang om at afdække mulighederne for Svanemærkekriterier inden for fødevareremballager. Regeringen bør give incitamenter til, at Svanen igangsætter en yderligere indsats for at bidrage til, at miljøbelastningen fra emballage mindskes, herunder afdække den potentielle efterspørgsel i markedet inden for forskellige emballageområder.

Re-bag foreslår, at der sættes fokus på anvendelsen af genanvendelsessymboler (trekants-pilene), så det bliver nemmere for forbrugerne at se, hvad emballagen er lavet af, og dermed bestemme, hvordan den skal håndteres efter endt brug.

Miljøstyrelsen bemærkninger: *Der er ikke afsat midler under strategien til en konkret indsats for miljømærkning af emballager. Der henvises til den generelle indsats for at udbrede brugen af miljømærker.*

I henhold til emballagedirektivet er det frivilligt, om den der markedsfører en emballage, vil mærke den. Medlemslandene har hidtil ikke kunne nå til enighed om at gøre det obligatorisk. Da produkter/emballager handles på tværs af landegrænserne, vil et fokus på mærkningen oplagt skulle ske i EU-regi og således i en fornyet diskussion og revision af emballagedirektivet. MST skal dog samtidig bemærke, at forslaget om fokus på, hvordan man kommunikativt kan anvende emballagerne til at hjælpe forbrugerne til en bedre affaldssortering, vil indgå som input i det videre arbejde med implementering af –regeringens Ressourcestrategi for affaldshåndtering.

Partnerskab om plastemballage

L&F anfører, at det er vigtigt, at der er afsat selvstændige midler til at gennemføre projekter i partnerskabet i stedet for alene henvisning til eksisterende puljer, programmer mv. L&F bemærker samtidigt, at de forventer at blive inviteret med til at deltage i partnerskabet.

Miljøstyrelsens bemærkninger: *Det bemærkes, at der i MST er afsat konkrete midler til, at partnerskabet kan igangsætte et antal projekter i årene 2015-2017. Disse vil kunne suppleres af midler fra andre parter i partnerskabet. Det er forventningen, at alle aktører i emballagens værdikæde, som aktivt vil være med til at igangsætte aktiviteter, kan deltage i partnerskabet, herunder også L&F.*

Minimering af emballage

Re-bag foreslår, at der igangsættes en kortlægning af anvendelsen af ”for stor” emballage (overemballering) samt forbrugernes holdning hertil med henblik på at motivere producenterne til at minimere emballagerne. Og at der arbejdes for at opnå EU-retningslinjer for, hvor stor en emballage må være.

Miljøstyrelsens bemærkninger: *Emballagedirektivet indeholder allerede krav om, at den, der markedsfører en emballage, skal sikre, at den er minimeret mest muligt. Når en virksomhed gør det, skal den betragte det samlede emballagesystem og kan også inddrage andre forhold end blot emballagens størrelse. Fx hensynet til fremstillingsprocessen, transporten, præsentation af produktet, information mv. Reglerne åbner mulighed for, at man kan argumentere for, at emballagen skal have en bestemt størrelse for, at der fx er*

plads til at informere kunden tilstrækkeligt om produktet, eller fordi det ikke er muligt at justere pakkemaskinerne. Det vil gøre det vanskeligt at gennemføre en kortlægning af anvendelsen af ”for stor” emballage. Den nedenfor omtalte tilsynskampagne vil kunne bidrage til om en kortlægning i praksis kan gennemføres og om en mulig effekt heraf.

Tilsynskampagne

L&F bemærker, at en tilsynskampagne bør afvente konklusioner/resultater fra partnerskabet om plastemballage, så den kan følges op med rådgivning og pege på løsninger. KL anfører, at såfremt den planlagte tilsynskampagne indebærer en indsats for kommunerne, skal det overvejes, hvordan der tilføres ressourcer til at løfte opgaven. TMF KK bakker op om gennemførelsen af en tilsynskampagne på udvalgte emballager, idet det foreslås, at kampagnen fokuserer på, om mængden og typen af anvendte emballage står mål med det enkelte produkt, så markedsføring af overemballerede produkter undgås.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Det er intentionen, at tilsynskampagnen skal fokusere på emballagedirektivets væsentlige krav, som bl.a. handler om at minimere emballagen mest muligt. Der er endnu ikke taget endelig stilling til, hvornår præcist kampagnen skal gennemføres udover, at det skal ske i løbet af strategiens planperiode. Kampagnen forventes ikke at indebære en bindende indsats for kommunerne.

Kapitel 9: Bilag 2

Re-bag, L&F og Favrskov Kommune har givet bemærkninger til Bilag 2. L&F har givet deres generelle holdninger til tre af de nævnte eksempler: Frivillige aftaler, informationskampagner rettet mod offentligheden og fremme af troværdig miljømærkning. Re-bag ønsker under fremme af miljømærkning som kommende initiativ at tilføje tilskud til virksomheder, der vil miljømærke deres papirprodukter samt indføre genanvendelsessymboler for emballage. Favrskov Kommune foreslår til eksemplet: Oplæring af kompetente myndigheder, at der udarbejdes en bedre vejledning om affaldsbekendtgørelsen og klassificering af affald.

Miljøstyrelsens bemærkninger: Formålet med bilaget er, at Danmark som en del af opfyldelsen af affaldsdirektivets krav skal beskrive affaldsforebyggelsesinitiativer og evaluere anvendeligheden af de eksempler, som er angivet i direktivets bilag i forhold til affaldsforebyggelse. Der er derfor ikke tale om en generel diskussion af de forskellige eksempler. Der kan kun angives affaldsforebyggelsesinitiativer, som Danmark enten har gennemført eller vil gennemføre. Der kan derfor ikke tilføjes nye initiativer, som ikke er nævnt i strategien. Derfor er de indkomne forslag behandlet under de fagligt relevante kapitler i høringsnotatet.